

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.V.21.373/2016/4.

A tanács tagjai:

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke
Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin bíró
Dr. Cseh Attila előadó bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Dr. Sándor Attila ügyvéd

Az alperesek:

I. rendű
II. rendű
III. rendű
IV. rendű
V. rendű
VI. rendű

Az alperesek képviselője:

Dr. Szegesdi Judit ügyvéd I. rendű, II. rendű, V. rendű
... III. rendű, IV. rendű
Dr. Kerek József ügyvéd VI. rendű

A per tárgya:

Hagyatéki hitelezői igény érvényesítése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó felek:

I. rendű, II. rendű és V. rendű alperesek

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Pécsi Ítéltábla 20.Pf.VI.20.079/2015/9.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Szekszárdi Törvényszék 15.P.20.295/2013/60.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályában fenntartja.

Kötelezi az I. rendű, II. rendű és V. rendű alpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg az államnak felhívásra 3.500.000 (Hárommillió-ötszázezer) forint le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és néhai ... (a továbbiakban: örökhagyó) az 1990-es évek végétől baráti kapcsolatban álltak. Az V. rendű alperes 2005-ig az örökhagyó felesége volt, az I. rendű és II. rendű alperesek az örökhagyó és az V. rendű alperes gyermekei. A III. rendű és IV. rendű alperesek az örökhagyó - nem V. rendű alperessel közös - további gyermekei.
- [2] A felperes az örökhagyóval és az V. rendű alperessel 2001. március 26-án írásban kölcsönszerződést kötött. Megállapodtak, hogy a felperes a baráti kapcsolatra figyelemmel határozatlan időre az érvényben lévő jegybanki kamattal 40.000.000 forint kölcsönt folyósít az örökhagyó és az V. rendű alperes részére. Az adósok a kölcsön átvételét a szerződés aláírásával elismerték, tudomásul vették, hogy a kölcsön visszafizetéséért teljes vagyonukkal tartoznak helytállni.
- [3] A felperes 2009. augusztus 12-én írásban felszólította az örökhagyót és az V. rendű alperest a 40.000.000 forint kölcsön és kamatai 2009. augusztus 31. napjáig történő megfizetésére. Az írásbeli felszólítást az V. rendű alperes 2009. augusztus 13-án, az örökhagyó 2009. augusztus 14-én személyesen átvette. A kölcsön visszafizetésére nem került sor.
- [4] Az örökhagyó 2010. július 17-én végintézkedés hátrahagyása mellett elhunyt. Végrendeletében a hrsz.-ú külterületi ingatlan 32/53 tulajdoni hányadát a VI. rendű alperesre hagyta. A végrendelettel nem érintett vagyonára a törvényes öröklés rendje maradt irányadó. A III. rendű és IV. rendű alperesek az örökséget visszautasították, az I. rendű és II. rendű alperesek egymással osztályos egyezséget kötöttek. A hagyaték átadására ennek megfelelően került sor.

A kereseti kérelem és az alperesek védekezése

- [5] A felperes a 2011. augusztus 18-án keresetet terjesztett elő az I-V. rendű alperesekkel szemben. Az örökhagyó hagyatéki eljárásának befejeződését követően keresetét kiterjesztette a végrendeleti örökös VI. rendű alperesre, míg a III. rendű és IV. rendű alperesek vonatkozásában a keresetétől elállt, a bíróság ebben a részében a pert megszüntette.
- [6] A felperes módosított kereseti kérelmében az I. rendű, II. rendű, V. rendű és VI. rendű alpereseket egyetemlegesen kérte kötelezni 40.000.000 forint kölcsön és annak 2001. március 21-től a kifizetésig a mindenkori jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű ügyleti kamata, továbbá 2009. szeptember 1-től az ügyleti kamaton felül késedelmi kamata megfizetésére azzal, hogy az I-II. rendű, valamint a VI. rendű alperes kötelezettsége a hagyaték erejéig terjed.
- [7] Az alperesek a kereset elutasítását kérték.

- [8] Az I. rendű, II. rendű és V. rendű alperesek a kölcsönszerződés létrejöttét nem vitatták, azonban azt állították, hogy a 40.000.000 forintot még 2005 előtt az örökhagyó visszafizette, illetve a felperessel az egymás közötti szerteágazó üzleti kapcsolataik révén „elszámolták”. A perben később tett előadásuk szerint a kölcsönszerződés fiktív volt, és hivatkoztak a követelés elévülésére is.

Az első- és másodfokú ítélet

- [9] Az elsőfokú bíróság kötelezte az I. rendű, II. rendű, V. rendű és VI. rendű alpereseket 40.000.000 forint és ennek 2001. március 26-tól a kifizetésig a mindenkorin jegybanki alapkamatnak megfelelő mértékű ügyleti kamata, továbbá 2009. szeptember 1-től az ügyleti kamaton felül a jegybanki alapkamat 1/3-ának megfelelő mértékű késedelmi kamat megfizetésére azzal, hogy az I. rendű, II. rendű és VI. rendű alperesek a kötelezettségükért a hagyatékátadó végzés szerinti hagyaték tárgyaival és hasznaival, amennyiben ezek nincsenek a birtokukban, úgy az örökség erejéig felelnek. Az I. rendű, II. rendű V. rendű és VI. rendű alpereseket egyetemlegesen kötelezte továbbá 2.900.000 forint elsőfokú perköltség megfizetésére.
- [10] A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a per főtárgya tekintetében helybenhagyta, míg az ítélet elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezését – fellebbezett részében – részben megváltoztatta, a VI. rendű alperes I. rendű, II. rendű és V. rendű alperesekkel egyetemleges kötelezését mellőzte és a VI. rendű alperest 250.000 forint elsőfokú perköltség megfizetésére kötelezte azzal, hogy a fennmaradó 2.650.000 forint elsőfokú perköltség megfizetésére az I. rendű, II. rendű és V. rendű alperesek egyetemlegesen kötelezettek. A fellebbezési eljárás pervesztességi-pernyertességi arányaira tekintettel kötelezte a peres feleket perköltség, illetve le nem rótt eljárási illeték megfizetésére.
- [11] A jogerős ítélet értelmében a terjedelmes bizonyítási eljárás eredményeként az állapítható meg, hogy a felperes mint hitelező, valamint az örökhagyó és az V. rendű alperes között egyszerű okirattal is igazolt kölcsönszerződés jött létre. Az V. rendű, valamint az I. rendű és II. rendű alperesek eljárás során tett ellentmondásos nyilatkozatait is értékelve megállapítható, hogy az alperesek azt, hogy 2005. évet megelőzően a kölcsön visszafizetése megtörtént, illetve, a kölcsönszerződés fiktív volt, vagy a benne foglalt összeg „elszámolásra” került, bizonyítani nem tudták. A felperes ugyanakkor az okiraton kívül tanúvallomásokkal is igazolta a kölcsönszerződés létrejöttét és a tartozás fennállását.
- [12] A jogerős ítélet szerint a felperes követelése nem évült el, miután a felperes csak a 2009-ben megtett felszólítással tette lejárttá a kölcsöntartozást, ettől a felszólítástól pedig 5 éves elévülési időn belül terjesztette elő keresetlevelét. A felperes az örökhagyónak és az V. rendű alperesnek mint adóstársaknak közösen

nyújtotta a kölcsön teljes összegét, ezért az V. rendű alperes, valamint az örökhagyó jogutódai kölcsön visszafizetéséért fennálló felelőssége egyetemleges. A volt házastársak, mint adósok egymás közötti, a közös adósságok megosztását is érintő megállapodása a kölcsön jogviszony tekintetében nem releváns, miután ahhoz a felperes hozzájárulása nem állapítható meg.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [13] A jogerős ítélettel szemben az I. rendű, II. rendű és V. rendű alperesek terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a jogerős ítélet tekintetükben történő hatályon kívül helyezését, a felperes keresetének elutasítását kérték. Az 1952. évi III. törvény (Pp.) 206. § (1) bekezdésének megsértését állították. Álláspontjuk szerint beszámítással is sor kerülhetett visszafizetésre, az örökhagyó és a felperes közötti szövevényes üzleti kapcsolatot és abból fennálló elszámolási kötelezettséget pedig megfelelően igazolták. Érvelésük értelmében sikerrel bizonyították az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 207. § (6) bekezdése szerint az okirat fiktív jellegét és miután a felperes szavahihetősége is megdőlt, az okirathoz sem köthető bizonyító erő. Hivatkoztak a bizonyíékok kirívóan okszerűtlen mérlegelésre, iratellenes megállapításokra és kifogásolták, hogy az általuk tett előadásokat a bíróság – a Pp. 221. § (1) bekezdése szerinti megfelelő indokok nélkül – figyelmen kívül hagyta. Miután a felperes sem az okirattal, sem a tanúvallomásokkal a kölcsön tényleges fennállását, illetve annak nyújtását igazolni nem tudta, marasztalásukra nem kerülhetett volna sor.
- [14] Előadták, hogy egyetemleges marasztalásuknak nincs jogszabályi indoka, mert habár a Ptk. 683. § (1) bekezdése szerint az örökösök a közös hagyatéki tartozásokért egyetemlegesen felelnek, az V. rendű alperes azonban nem minősül örökösnek, ezért az I. rendű és II. rendű alperesekkel való egyetemleges felelőssége nem állapítható meg. Kifogásolták a Pp. 51. § a) pontja szerinti egységes pertársaság megállapítását, figyelemmel arra, hogy az V. rendű alperes és az örökhagyó között 2008. december 4-én házastársi vagyontársaságot megszüntető szerződés jött létre, így az 1952. évi IV. törvény (Csjt.) 31. § (2) bekezdését is sérti a jogerős ítélet. Sérelmezték, hogy a bíróság az örökösök felelősségét megállapította, nem nevezte meg konkrétan azokat a hagyatéki vagyontárgyakat, amelyekkel felelősséggel tartoznak, ennek hiányában pedig az ítélet nem végrehajtható. A Ptk. 324. § (1) bekezdése és 325. § (1) bekezdés megsértésére is hivatkoztak.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [15] A felülvizsgálati kérelem nem alapos.
- [16] A Kúria a felülvizsgálati eljárás eredményeként azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet a felülvizsgálati kérelemben megjelölt

okokból nem jogszabálysértő.

- [17] A Pp. 206. § (1) bekezdése értelmében a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak egybevetése alapján állapítja meg, a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. Az ily módon megfogalmazott szabad bírói mérlegelés korlátját az indokolási kötelezettség jelenti, ugyanis a bíróság az ítéletben köteles megjelölni a bizonyítékok mérlegelésénél irányadónak vett körülményeket, különösen azokat, amelyeknek jelentős bizonyító erőt tulajdonított.
- [18] A bizonyítékok mérlegelésére vonatkozó szabály [Pp. 206. § (1) bekezdés] megsértése csak akkor állapítható meg, ha az ügy elbírálása szempontjából releváns tényállás feltáratlan maradt, a bíróság által megállapított tényállás iratellenes vagy okszerűtlen, illetve logikai ellentmondást tartalmaz. Egyebekben a bizonyítékok felülmérlegelésére felülvizsgálati eljárásban – annak rendkívüli jogorvoslati jellege miatt – nem kerülhet sor (BH2012.179., BH2002.29.). A Kúria azt állapította meg, hogy a bíróság a felmerült bizonyítékokat logikusan, okszerűen mérlegelte, a határozatban iratellenes megállapítás nem található, és a bíróság határozatát megfelelően indokolta, kitért azokra a körülményekre, hogy mely bizonyítékoknak tulajdonított jelentős bizonyítóerőt, és mely bizonyítékokat, nyilatkozatokat milyen okból hagyott figyelmen kívül a tényállás megállapításánál [Pp. 221. § (1) bekezdés].
- [19] Helyesen értékelte a bíróság, hogy az I. rendű, II. rendű és V. rendű alperesek jelen eljárásban és a hagyatéki eljárásban több egymásnak ellentmondó nyilatkozatot tettek, ezek az egymást kizáró nyilatkozatok a szabad védekezés körében előadhatók, ugyanakkor a bizonyítékok okszerű és logikus mérlegelésére vonatkozó szabályt nem sérti a bíróság, ha az ilyen ellentmondó nyilatkozatokat az ilyen előadásokat tevő felek terhére értékeli. Megfelelően értékelte a bíróság, hogy amíg az alperesi nyilatkozatok az aktuális perbeli érdekektől, pertaktikától függően változtak, addig a felperes előadását okirati bizonyíték és tanúvallomások is alátámasztották. Az okirat tartalmával szemben az I. rendű, II. rendű és V. rendű alperesek saját (ellentmondó) nyilatkozataikat nem tudták bizonyítani, így az alperesek egymást kizáró és egymásnak ellentmondó nyilatkozatai alapján a tartozás fennállásának hiánya nem állapítható meg.
- [20] Nem sérti a Ptk. 683. § (1) bekezdését és a Pp. 51. § a) pontját, az I. rendű és II. rendű alperesek V. rendű alperessel egyetemleges marasztalása, ugyanis amíg az I. rendű és II. rendű alperesek az örökhagyó jogutódaiként az V. rendű alperes a kölcsönügylet adósaként került marasztalásra. Az V. rendű alperes az örökhagyóval közösen vette fel a kölcsönt, a visszafizetésért is egyetemleges felelősséggel tartoztak, ezért az elhunyt örökhagyó jogutódai visszafizetési kötelezettsége az V. rendű alperessel egyetemleges.
- [21] Helytállóan mutatott rá a másodfokú bíróság arra, hogy az örökhagyó és az V. rendű alperes mint adósok egymás közötti, a közös

adósságok megosztását is érintő megállapodása harmadik személyekre, így a felperesre jogi kihatással önmagában nem járhat, ez a megállapodás a kölcsönügylet tekintetében legfeljebb tartozásátvállalásnak minősülhet, azonban jogosulti hozzájárulás nélkül a felperesre is kihatóan a megállapodás jogi következményt a jelen perbeli ügyletre nem vált ki. Önmagában abból nem következik a felperes tartozásátvállaláshoz való hozzájárulása, hogy ismerhette a vagyoni jogi megállapodás tartalmát [Csjt. 31. § (2) bekezdés].

- [22] Azt az alperesek az eljárás során bizonyítani nem tudták, hogy a kölcsön folyósítására nem került sor, és az ügylet csak színlelt volt [Ptk. 207. § (6) bekezdés].
- [23] Jogszabálysértés nélkül alkalmazta a bíróság az elévülésre vonatkozó anyagi jogi szabályokat is [Ptk. 324. § (1) bekezdés és 325. § (1) bekezdés], miután nem a kölcsön folyósítási időpontjának, hanem a lejárat időpontjának volt jelentősége a követelése elévülése kérdésében. A kölcsönszerződésben lejárat időpont megjelölve nem volt, ezért az a visszafizetésre történt felszólítással vált esedékessé. A felperes a 2009. augusztus 12. napján kelt és az örökhatályú, valamint az V. rendű alperes által 2009. augusztus 13-án átvett felszólításokkal tette lejáratúvá és esedékessé a kölcsönt, ezen időponttól számítottan a keresetlevél benyújtásáig pedig az öt éves elévülési idő nem telt el.
- [24] A cum viribus felelősséget is alaptalanul kifogásolták az alperesek. A jogerős ítélet végrehajtható, rendelkezése tartalmazza ugyanis, hogy az I. rendű és II. rendű alperesek a hagyatékátadó végzésben foglalt hagyaték tárgyaival és hasznaival felelnek az ítélet rendelkező részében körülírt kölcsön visszafizetési kötelezettségükért. E körben jogszabálysértés nem állapítható meg figyelemmel arra is, hogy a felülvizsgálati kérelem ezen része a Pp. 272. § (2) bekezdése előírásainak nem felel meg, miután a megsértett jogszabályhely megjelölése a kérelemből hiányzik.
- [25] A kifejtettek értelmében a Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálattal támadott I. rendű, II. rendű és V. rendű alperesekre vonatkozó rendelkezéseit a Pp. 275. § (3) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Záró rész

- [26] A felperes a felülvizsgálati eljárásban ellenkérelmet nem terjesztett elő, így javára eljárási költség nem volt megállapítható.
- [27] A Kúria az illetékeljegyzési jog kedvezményében részesült pervesztes I. rendű, II. rendű és V. rendű alpereseket az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdésére tekintettel a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, valamint 15. § (1) és (3) bekezdése alapján kötelezte a le nem rótt felülvizsgálati eljárási illeték viselésére.
- [28] A Kúria a jogerős ítélet elleni felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274.

§ (1) bekezdése folytán tárgyaláson kívül bírálta el.

[29] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2017. június 8.

. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Simonné Dr. Gombos Katalin
s.k. előadó bíró, Dr. Cseh Attila s.k. bíró